

Nordanstigs kommun

kommun@nordanstig.se

Beslut efter uppföljning för förskoleklass och grundskola

---

efter tillsyn i Gnarps skola
belägen i Nordanstigs kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Nordanstigs kommun att senast den 1 april 2022 vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna avseende särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Om Nordanstigs kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Nordanstigs kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

- Se till att vid minst ett tillfälle innan 1 februari 2022 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 1 april 2022 (2 kap. 34 § andra stycket skollagen, 3 kap. 7 § skollagen).
- Rektorn ska avseende de 10 elever, som framgår av huvudmannens dokumentation (akt.bil. 31), starta utredningar av dessa elevers behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera vilket datum utredningarna startats för dessa elever. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 1 april 2022. (3 kap. 7 § skollagen, Lgr 11, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar).
- För varje sådan utredning om särskilt stöd som avslutas innan den 25 mars 2022 ska rektorn fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut totalt som fattats avseende perioden 17 december 2021– 25 mars 2022. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 1 april 2022 (3 kap. 9 § skollagen).

- Se till att i de åtgärdsprogram som har utarbetats och beslutats under perioden 17 december 2021- 25 mars 2022 ange datum för när de särskilda stödåtgärderna ska följas upp och utvärderas samt vem som ansvarar för uppföljningen respektive utvärderingen. Dessa åtgärdsprogram ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 1 april 2022 (3 kap. 9 § skollagen).

Avhjälpa brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser extra anpassningar, trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling samt styrning och utveckling av verksamheten.

Om ärendet

Skolinspektionen genomförde tillsyn av Nordanstigs kommun under våren 2019. Skolinspektionen fattade den 20 juni 2019 beslut efter tillsyn för Gnarps skola. Skolinspektionen gjorde en uppföljning av de brister som framkom i detta beslut och fattade den 16 mars 2020 beslut efter tillsyn för Gnarps skola.

Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i beslutet av den 16 mars 2020. Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som Nordanstigs kommun inkom med den 3 september 2020 samt kompletterande handlingar som inkommit den 18 augusti, 27 september och den 28 september 2021. Uppföljningen bygger även på uppgifter som framkommit vid Skolinspektionens uppföljningsbesök den 5 – 6 oktober 2021.

Huvudmannen har yttrat sig över Skolinspektionens protokoll samt övrigt material av betydelse för beslutet och har vid detta inte framställt några invändningar.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Nordanstigs kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder samt om påtalade brister har avhjälppts.

Skälen för beslutet om föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av dokumentation över de elever i behov av insatser höstterminen 2020 i årskurserna 2, 3, 4 och 5 och för de elever i behov av insatser i årskurserna 3, 4 och 5 för höstterminen 2021. Det avser elever som inte har nått kunskapsmålen i ett eller flera ämnen. Skolinspektionen har även tagit del av information om de elever som har extra anpassningar och de elever som har åtgärdsprogram. Utredningen visar att 10 elever som, enligt huvudmannens dokumentation, har extra anpassningar inte har anmälts till rektorn för utredning av behov av särskilt stöd. Enligt huvudmannen har dessa elever haft ett stödbehov sedan höstterminen 2020. Av huvudmannens redovisning över vidtagna åtgärder framgår att huvudmannen har utarbetat en rutin för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. I rutinen framgår det att "om de extra anpassningarna inte visat sig ge resultat efter fyra veckor, så måste omgående en särskilt stödutredning ske".

Av intervju med elevhälsan framgår att anmälan om särskilt stöd hittills inte har skett skyndsamt. En representant uppger vidare att anmälan om särskilt stöd måste ske mycket skyndsammare. Vidare framgår av intervjun att det finns många elever som har haft extra anpassningar alldeles för länge utan att det anmälts till rektor och utan att det har genomförts en pedagogisk utredning. Vid intervju med lärare uppger en av lärarna att det inte har gjorts några utredningar av elevers behov av särskilt stöd sedan rektorn tillträdde i april 2021. Läraren uppger vidare att specialpedagogen nu har tagit tag i de delar som inte fungerat tidigare. En annan lärare säger att det är tre elever i årskurs 4 som inte når målen och som behöver en utredning för behov av särskilt stöd. Dessa elever är inte anmälda till rektorn.

I intervju med rektorn framkommer att det inte har gjorts någon pedagogisk utredning sedan april. Vidare uppger rektorn att många elever har haft extra anpassningar länge samt att utredningarna om behov av särskilt stöd inte sker skyndsamt. Rektorn uppger vidare att hen sedan början av hösten har uppmärksammat behovet av att genomföra utredningar avseende ett antal elevers behov av särskilt stöd. Rektorn säger att det finns elever som behöver särskilt stöd, men där det ännu inte startats upp någon pedagogisk utredning. Enligt rektorn har lärarna inte följt upp elevernas extra anpassningar och kunskaper och inte heller anmält till rektorn när de extra anpassningarna inte räcker till.

I intervju med representanter för huvudmannen bekräftas uppgiften att det inte har fattas några beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram på Gnarps skola och att man har fastnat i att ge extra anpassningar, varför man inte kommit vidare till att utreda behovet av särskilt stöd.

Av den dokumentation över elever i behov av insatser som Skolinspektionen har tagit del av och av intervjuer, framgår vidare att för två av de elever som har åtgärdsprogram, ger inte huvudmannen det stöd som deras åtgärdsprogram anger.

Av intervju med lärare framkommer att två elever med särskilt stöd i form av specialpedagogiska insatser, som finns specificerade i elevernas åtgärdsprogram, inte får det stödet. Det framkommer även, att en av eleverna har fått dessa insatser under våren och elevens behov kvarstår, men åtgärder ges inte till eleven eftersom det saknas speciallärare på plats; detta då specialläraren har fått ersätta en lärare som har slutat.

I intervju med rektorn framkommer att de elever som enligt sina åtgärdsprogram ska få speciallärarinsatser inte får det. Rektorn uppger att de åtgärderna inte ges, eftersom skolan saknar personal. Enligt rektorn saknas speciallärare, varför skolan inte har förutsättningar att ge eleven detta. Rektorn uppger att det är flera elever som inte får det särskilda stöd som de behöver samt att det går ut över eleverna att skolan inte kan sätta in specialpedagogiska insatser. Rektorn uppger vidare att det är bemanningen som är problematisk.

Rättslig reglering

I 2 kap. 34 § skollagen anges att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt skollagen har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

I 3 kap. 7 § skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska eleven ges sådant stöd. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på

det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår vidare att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Vidare ska det av åtgärdsprogrammet framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Det är viktigt att de konkreta åtgärder som avses att vidtas med anledning av det identifierade behovet av särskilt stöd anges i åtgärdsprogrammet (prop. 2013/14:160, s. 29).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns brister i arbetet med särskilt stöd vid Gnarpsskola. Utredningen visar att elevers behov av särskilt stöd inte alltid anmäls till rektorn, när det kan befaras att kunskapskraven inte kommer att uppnås trots att stöd har getts i form av extra anpassningar. Av utredningen framgår att lärare inte alltid anmäler till rektorn att en utredning av elevens behov av särskilt stöd behöver genomföras, trots att elever har haft extra anpassningar under lång tid och inte når upp till kunskapskraven.

Utredningen visar även att elevers behov av särskilt stöd fortfarande inte utreds skyndsamt om det visat sig att extra anpassningar inte är tillräckligt för att de ska nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Av utredningen framgår bland annat att ett flertal elever har haft extra anpassningar under lång tid, utan att deras behov av särskilt stöd har utretts samt att det inte har genomförts någon pedagogisk utredning sedan april. Mot bakgrund av att det åligger rektorn att se till att elevernas behov av särskilt stöd skyndsamt utreds, innebär detta att de krav som uppställs på verksamheten därmed inte följs.

Vidare visar utredningen att eleverna fortfarande inte ges särskilt stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att de ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Av utredningen framgår att samtliga elever inte får det stöd, i form av specialpedagogiska insatser, som åtgärdsprogrammen visar att de behöver. Det är en central del av skolans arbete att ge särskilt stöd för att stötta de elever som har det behovet. För att det ska kunna ske behöver skolan ha ett fungerande arbete med att utreda, bedöma behovet, ge stöd samt följa upp och utvärdera effekterna av de vidtagna åtgärderna. Brister i det arbetet medför en risk för att elevernas stödbehov inte

upptäcks i tid och att elevernas möjligheter att nå kunskapsmålen allvarligt försämras.

Motivering till val av ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart och ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Nordanstigs kommuns verksamhet vid Gnarps skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd. Det finns därför skäl att förelägga Nordanstigs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Avhjälpta brister i verksamheten

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har den 3 september 2020, 18 augusti 2021, 27 september och den 28 september inkommit med redovisning av de åtgärder som vidtagits efter Skolinspektionens beslut. Av redovisningen, samt av de uppgifter som framkommit i intervjuer den 5 oktober – 6 oktober, framkommer sammanfattningsvis att huvudmannen har antagit en strategi för ledarskap med syfte att upprätthålla trygghet och studiero i klassrum, korridorer och andra gemensamma utrymmen på skolan. Vidare uppger rektorn i intervju att skolans värdegrundsarbete nu finns på plats och att rektorn känner sig trygg med att Gnarps skola nu är en mycket tryggare skola.

Vidare framgår av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder att trygghetsvandringar och elevenkäter genomförs och att resultaten av genomförda aktiviteter för att motverka kränkande behandling utvärderas. I utvärdering framgår bland annat att otrygga platser har identifierats samt att trygghetsenkäter har genomförts i både fritidshemmet, förskoleklassen och grundskolan. Utifrån en plan och analys av trygghetsenkäterna har lärarna arbetat i klasserna och i fritidshemmet med trygghetsbegrepp och med att öka tryggheten för eleverna. Huvudmannen har även genomfört förebyggande åtgärder, exempelvis genom att placera rastvärdar utifrån otrygga områden på skolan och genom att styra rastaktiviteter.

Av redovisningen över vidtagna åtgärder framgår även att huvudmannen har tagit fram en ny rutin för hantering av kränkande behandling. Rutinen har presenterats för personalen på skolan i augusti 2020. Av intervjuer med elevhälsa, rektor och representanter för huvudmannen framgår att anmälan om kränkande behandling fungerar på skolan. Rektorn uppger exempelvis att alla kränkningar som personalen får kännedom om anmäls och att även andra händelser och incidenter anmäls, inte bara kränkningar.

Rättslig reglering

I 5 kap. 3 § skollagen anges att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Av förarbetena till skollagen (jmf prop. 2009/10:165 s. 319) framgår vidare att en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö. En viktig grund för att åstadkomma trygghet och studiero i skolan är en aktiv dialog mellan elever, mellan elever och lärare eller annan personal och även elevens vårdnadshavare om de gemensamma värdena som ska gälla.

I 6 kap. 6-8 §§ skollagen anges att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Vidare ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Huvudmannen ska även se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I 6 kap. 10 § anges att lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Enligt 6 kap. 5 § skollagen ansvarar huvudmannen för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i skollagens sjätte kapitel, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Styrning och utveckling av verksamheten

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har den 3 september 2020, 18 augusti 2021 och den 28 september inkommit med redovisning av de åtgärder som vidtagits efter Skolinspektionens beslut. Av redovisningen framkommer sammanfattningsvis att huvudmannen bland annat att genomför obligatorisk måluppfyllelseanalys på samtliga enheter. Rektorn är ansvarig för att det genomförs på skolan. Personalen på skolan har under ledning av rektorn vid läsårsstart analyserat sina resultat och vidtagit åtgärder. Av dokumentation från huvudmannen framgår vidare, att rektorn utifrån en analys har identifierat utvecklingsområden, inom exempelvis områdena bedömning och kollegialt lärande, avseende planering av undervisningen. Utifrån identifierade utvecklingsområden har rektorn angivit flera konkreta aktiviteter. Aktiviteterna är tidsatta vad gäller genomförande och uppföljning.

Rättslig reglering

I 4 kap. 3 § skollagen anges att varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannnivå ska systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

I 4 kap. 5 § anges vidare att en sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs.

I 4 kap. 5-6 §§ skollagen anges att inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska vidare dokumenteras.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har den 3 september 2020, 18 augusti 2021, 27 september och den 28 september inkommit med redovisning av de åtgärder som vidtagits efter Skolinspektionens beslut. Av redovisningen, samt de uppgifter som framkommit i intervjuer den 5 oktober – 6 oktober, framkommer sammanfattningsvis att huvudmannen har utarbetat en ny rutin för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, vilken har presenterats för personalen. Rektorn och elevhälsans personal har arbetat med processen kring extra anpassningar och särskilt stöd, där bland annat specialpedagogisk kompetens kommer att tas in i ett tidigt skede av processen. Av intervjuer med lärare och rektor framgår att lärarna får det stöd de behöver av elevhälsan i lärarnas arbete med extra anpassningar, att de elever som är i behov av extra anpassningar får det stödet och att lärarna har möjlighet att ge elever som har behov av stöd i form av extra anpassningar får detta.

Rättslig reglering

I 3 kap. 5 § skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, och inte annat följer av 3 kap. 7 § skollagen, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av Andreas Gydingsgård, Enhetschef

I den slutliga handläggningen har även utredaren Johan Westerling-Kalla (föredragande), utredaren Anne-Charlotte Ramsthaler och enhetsjuristen Ida Östlund deltagit.